

Afzender: Bestuur van de Vereniging van Schrijvers en Vertalers (VSenV)
De Laïressestraat 125
1075 HH Amsterdam

Aan: De leden van de Vaste Commissie voor Justitie van de Tweede Kamer
De leden van de Vaste commissie voor Economische Zaken van de Tweede Kamer
De leden van de Vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de
Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA den Haag

18 november 2009

Onderwerp: Auteursrechtbeleid

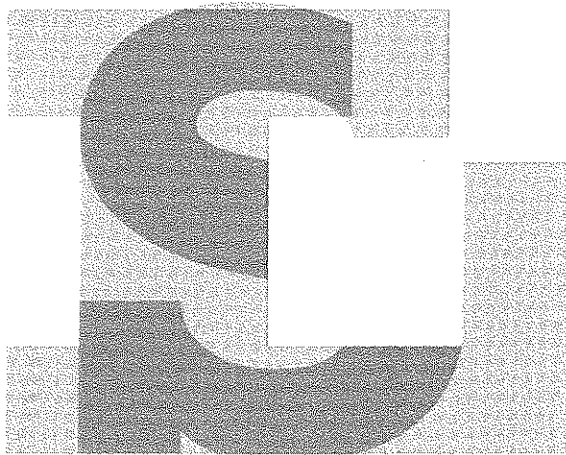
Geachte heer De Vries,

Wij vragen uw aandacht voor de maker van auteursrechtelijk beschermd werk alsmede voor de uitvoerend kunstenaar onder referentie aan de bijdrage van de heer Erwin Angad-Gaur aan het rondetafelgesprek op 15 oktober jl. De heer Angad-Gaur sprak die ochtend namens een aanzienlijk aantal beroeps- en belangenverenigingen van makers en uitvoerend kunstenaars. Dit samenwerkingsverband zal zich nog voor het einde van dit jaar officieel als aanspreekpunt van makers presenteren.

Na afloop van het rondetafelgesprek naar aanleiding van het 'Rapport Gerkens' vroeg u om inbreng om tot een goed beleid te kunnen komen met betrekking tot het auteursrecht. In het Rapport wordt gezegd dat het auteursrecht zich in een crisis bevindt, veranderingen zijn noodzakelijk. Graag lopen wij in dit schrijven een aantal onderwerpen langs waar wij onze visie op zullen geven. Wij hopen u op die wijze van munitie te voorzien voor het verankeren van een auteursrechtbeleid waarmee (ook) aan de positie van makers recht wordt gedaan.

Het kabinet kondigt in haar reactie op het Rapport Gerkens aan dat het wetsvoorstel auteurscontractenrecht in het voorjaar van 2010 in consultatie wordt gegeven. In het kader van dit wetsvoorstel zien wij mogelijke oplossingen voor de hierna te bespreken problematiek die essentieel is in de beroepspraktijk voor makers en die ons inziens uw aandacht verdient.

Zoals in onze e-mail d.d. 21 oktober jl. aangekondigd lopen wij de volgende onderwerpen langs: collectieve onderhandelingen over tarieven en royalty's; de buy-out van (film)rechten; de door de NPO gepresenteerde rechtenregeling met één incassoloket; en de geopperde gedachte om voor sommige terreinen van het auteursrecht het verbodsrecht te wijzigen in een vergoedingsrecht.

Collectieve onderhandelingen over tarieven

Collectieve onderhandelingen, of beter gezegd, de resultaten ervan, kunnen een zeer positieve invloed hebben op de verhoudingen tussen makers en exploitanten, mits er uiteraard goede wil bestaat aan beide kanten om tot een (eerlijke) verdeling van de opbrengsten te komen. In het geval van de literaire schrijvers en vertalers (VSenV) en hun uitgevers (Groep Algemene Uitgevers) bestaat er sinds de jaren zeventig een zorgvuldig opgebouwde praktijk van modelcontracten. Een onderdeel van die contracten is een uitonderhandeld royaltypcentage en een woordtarief voor vertalingen. De NMa stelde zich in 2007 op het standpunt dat schrijvers en vertalers ondernemers zijn in de zin van de Mededingingswet. Daarom heeft de VSenV op instigatie van de NMa de tarieven voor literaire vertalers uit haar modelcontracten verwijderd. Ook de tarieven in de modelcontracten met de Vereniging van Nederlandse Theatergezelschappen en –Producenten konden niet gehandhaafd worden. De juridische discussie tussen de VSenV en de NMa leidde er bovendien toe dat de lopende onderhandelingen met de NPO over de verlenging van de Scenario Raamovereenkomst na 1 juli 2006 werden gestaakt. Scenarioschrijvers ontberen sindsdien niet alleen tariefafspraken, maar ook een modelcontract met de NPO.

De wenselijkheid van een wettelijke regeling die dergelijke prijsafspraken mogelijk maakt is onverminderd. Uit rechtsvergelijkend onderzoek ('Prijsafspraken van auteurs en mededinging', in België, Duitsland, Frankrijk, Ierland en het Verenigd Koninkrijk', Marijke Reinsma, 2006) is gebleken dat in alle onderzochte systemen, behalve in Ierland, het mededingingsrecht *niet* wordt toegepast op de prijsafspraken die auteurs in collectieve onderhandelingen maken.

Wij zijn te allen tijde bereid mee te denken over de formulering van een wettelijke bepaling.

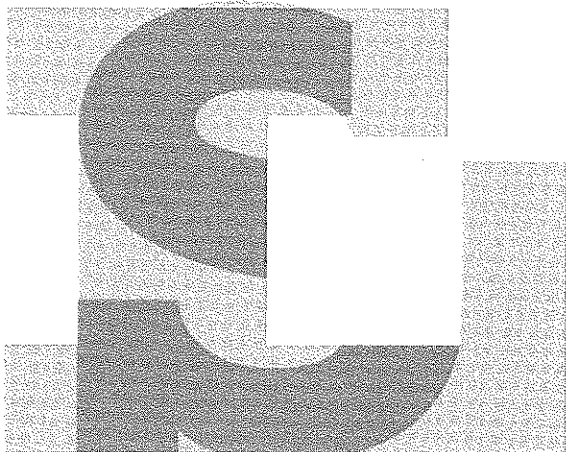
De buy-out van (film)rechten

Volgens de tekst van de wet (art. 45d, derde en vierde volzin, Auteurswet) is een filmproducent aan de auteur en de uitvoerend kunstenaar voor iedere, huidige of toekomstige, vorm van exploitatie een *afzonderlijke billijke* vergoeding verschuldigd. De praktijk is echter anders. Vaak wordt een eenmalige vergoeding ('buy-out') overeengekomen. De onduidelijke parlementaire geschiedenis van de genoemde bepaling is hieraan debet. Buy-outs zijn naar onze mening onwenselijk, daar deze vrijwel nooit een redelijk inkomen voor het aandeel van de verschillende makers ten gevolge hebben, en omdat deze door exploitanten worden geforceerd. Wij pleiten daarom voor een wijziging van dit artikel zodat duidelijk bepaald wordt dat voor iedere exploitatie een afzonderlijke vergoeding verschuldigd is (zie ook pag. 82 van het IViR-Rapport, Hugenholtz en Guibault, 2004).

Ook op andere gebieden kan geconstateerd worden dat buy-outs steeds vaker voorkomen. Buy-outs zijn altijd ongunstig voor makers en zijn vrijwel altijd een resultaat van oneerlijke onderhandelingen tussen maker en exploitant.

Het door de NPO gepresenteerde rechtenmodel met één incassoloket

In overleg met omroepen, producenten en kabelexploitanten, heeft de NPO het initiatief genomen een model te ontwikkelen dat neerkomt op het trapsgewijs regelen van rechten voor alle vormen van

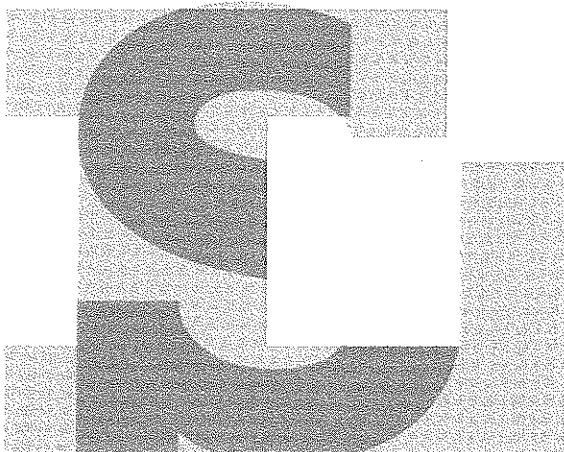
distributie van Nederlandse producties, in die zin dat de producent de benodigde rechten van de makers bedingt, vervolgens de omroep van de producent en de distributeur van de omroep. Voor collectief beheer is in dit model geen of een beperkte rol weggelegd.

Dit model, dat uitgaat van volledige rechtenvererving via een loket door de NPO, biedt onvoldoende garantie voor een billijke vergoeding voor makers. Auteursrechthebbenden dienen principieel – uiteraard binnen de grenzen van de wet en het over de cbo's gestelde toezicht – zelf te kunnen bepalen hoe zij hun auteursrechtelijke vergoedingen wensen te verkrijgen.

Anders dan het kabinet veronderstelt (kabinetreactie op Rapport Gerken's d.d. 30 oktober 2009, pag. 7) is het NPO-model eenzijdig ontwikkeld, namelijk op grond van een alliantie tussen kabelexploitanten, NPO en andere producenten. Er is geen sprake geweest van een open beraad tussen belanghebbenden. Het NPO-model lijkt in strijd te zijn met de Europese kabel- en satellietrichtlijn (93/83/EEG) en met art. 26 van de Auteurswet en behelst tevens een poging tot terugdringing – zo niet vernietiging – van het collectief beheer in Nederland. Daarmee is het in tegenspraak tot met de door de Tweede Kamer en het kabinet uitgesproken steun aan collectief beheer.

Voor scenarioschrijvers en regisseurs wordt het de laatste jaren steeds lastiger om met producenten en omroepen redelijke afspraken te maken over herhalingsvergoedingen. Afspraken over nieuwe exploitaties blijven uit. Voor internetexploitaties van de omroepen, zoals via uitzendinggemist.nl ontvangen makers überhaupt geen vergoeding. De kabelinkomsten uit collectief beheer zijn steeds de constante factor geweest in het inkomen van makers, die daarom vasthouden aan collectief beheer van kabelrechten.

Een alternatief model wordt voorgesteld door de beroepsorganisaties van scenarioschrijvers, regisseurs en acteurs en hun collectieve beheersorganisaties. Het model zal worden toegelicht in hun *position paper* dat binnenkort beschikbaar is en waarvan u uiteraard een exemplaar toegezonden krijgt. Dit model houdt in het kort in dat de scenarioschrijvers, regisseurs en acteurs de opdrachthonoraria regelen via modelcontracten met omroepen en producenten. Daarnaast geven zij hun collectieve rechtenorganisaties mandaat om hun exploitatierechten te beheren en over het gebruik licentieovereenkomsten te sluiten met producenten, omroepen en distributeurs. Op deze wijze wordt aan de poort geregeld dat omroepen en producenten vrijelijk gebruik kunnen maken van het werk via ongeacht welk platform, zonder dat zij voor alle uitzendingen en herhalingen met makers hoeven te onderhandelen over vergoedingen. Voor makers is op deze manier gegarandeerd dat zij voor elke uitzending van hun werk betaald worden via de cbo's, die daartoe afspraken maken met de exploitanten.

Verbodsrecht of vergoedingsrecht

Binnen het huidige systeem hebben makers voor de exploitatie van hun werk de mogelijkheid bepaalde rechten over te dragen aan cbo's. Het individuele wettelijke verbodsrecht wordt zo een collectief vergoedingsrecht. De mogelijkheid om hiervoor al of niet te *kiezen* en keuzes te maken in de wijze waarop dat gebeurt, blijft daarbij van groot belang. Makers maken hun werk om gezien, gehoord en gelezen te worden, niet om gebruik te verbieden. De voortschrijdende digitalisering en het groeiend aantal platforms doet de vraag rijzen of voor sommige terreinen van het auteursrecht het verbodsrecht niet beter gewijzigd kan worden in een vergoedingsrecht. Makers willen hun publiek niet criminaliseren, maar willen wel een vergoeding voor gebruik van hun werk. De voorstellen tot afschaffing van de thuiskopieregeling beschouwen wij dan ook als onwenselijk.

FILM

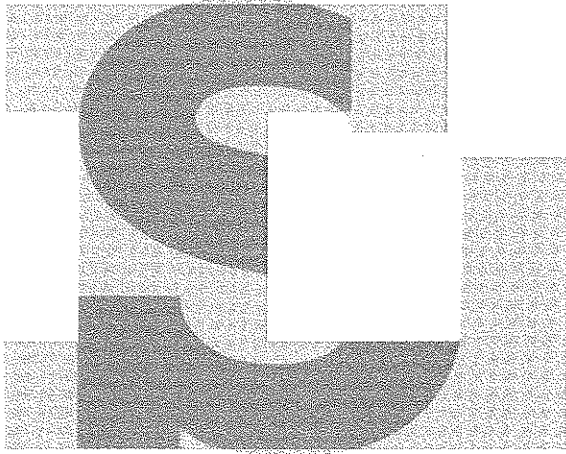
Een voorbeeld van een nieuw initiatief opgezet vanuit de filmsector, is Filmotech (werktitel): een digitaal platform voor het legaal kunnen downloaden van het gehele Nederlandse aanbod aan films en televisieseries. Scenaristen en regisseurs zijn nauw betrokken geweest bij de oprichting. Het platform biedt een hoogwaardig en uitgebreid aanbod tegen een redelijke prijs. Uniek aan het platform is dat er een verdienmodel achter zit waardoor de individuele makers bij iedere film, documentaire of serie die wordt aangekocht, een vast percentage van de verkoopprijs minus btw ontvangen ('off top'). Dat is een revolutionaire verbetering ten opzichte van de huidige praktijk in de bioscoop of bij dvd-verkoop, waarbij van elke euro aan de kassa het grootste deel bij bioscoop, retailer of distributeur achterblijft.

TIJDSCHRIFTEN- EN DAGBLADEN

Veel auteurs (zoals journalisten) kampen met het probleem dat hun onderhandelingspositie zwak is. Hoewel in de rechtspraak is bepaald dat digitaal hergebruik (zoals de website van de krant, de opname in databanken) een nieuwe openbaarmaking is volgens de Auteurswet, waar derhalve voorafgaande toestemming van de auteur voor is vereist, wordt die toestemming vaak contractueel afgedwongen zonder daar een vergoeding tegenover te stellen. Uitgeversconcerns leggen hun eigen standaardcontracten op, waarover niet onderhandeld kan worden. Journalisten die zich verzetten krijgen vaak geen nieuwe opdrachten aangeboden. In de praktijk ontvangen dus slechts zeer weinig journalisten daadwerkelijk een vergoeding voor de publicatie van hun stukken in de digitale versies van de krant. Een ander, maar gerelateerd probleem, waarmee journalisten geconfronteerd worden vloeit voort uit de schaalvergroting bij uitgeverijen. Bijdragen worden vaak 'doorgeplaatst' in andere titels van dezelfde uitgever, telkens zonder dat daar een vergoeding tegenover staat.

MUZIEK

Vaak wordt als voorbeeld van de mogelijkheden van het internet de muzikant genoemd die dankzij verspreiding van zijn werk via peer-to-peer-netwerken meer en tegen hogere gages kan optreden. Tijdens de hoorzitting van 15 oktober jl. noemde ook prof. D. Visser dit voorbeeld. Het voorbeeld is echter verre van representatief: zo treden veel musici op met teksten die geschreven werden door een derde; de schrijver van zo'n tekst zal in de meeste gevallen niet zelf optreden. Ook bij andere auteurs (bijv. journalisten, scenaristen) is evident dat een dergelijk verdienmodel niet realistisch kan zijn.

We eindigen ons betoog met de slotsom dat de digitalisering en de nieuwe digitale exploitatievormen voor consument en maker een positieve kans vormen, die we met beide handen willen aangrijpen. Voor makers en hun werk is het internet een geweldig middel om de consument beter en directer te bereiken. Hoe het recht op een vergoeding ook in de toekomst zal worden genoemd, het is onmogelijk om te negeren dat er zonder maker geen werk zal zijn om te verspreiden.

Wij zijn uiteraard beschikbaar voor nader overleg.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the bottom.

Jan Boerstael
Voorzitter VSenV-bestuur